

Verslag Ledenraadsvergadering Nederlandse Bijenhoudersvereniging

- 9 september 2020 -

Aanwezig

Bestuur

Bert Berghoef, *voorzitter*
 Marleen Boerjan, *secretaris*
 Wilfred Muis
 Jan Schrage
 Guido Reijnen

Bureau

Nadine Schalk (Verenigingsmanager)
 Laura Tinholt (Projectmedewerker/Notulist)

Ledenraad

Achterhoek	Willem Kanbier, Paul Meessen, Ben Vreeman (PLV)
Baronie	Ruud Heijmann
Brabant Midden	Cor Weijns
Brabant Noord Oost	Antoniet Chermanne
Brabant Zuid Oost	Willem van Erk, Sjak van Hoof
Drenthe	Roel Broekman, Jans ter Bork
Flevoland	Hajo Witzel, Willem Boers (PLV)
Friesland	Klaes Jellema
Groningen	Jan Kruit (PLV)
Limburg	Henk van de Ven
Noord-Holland	Cynthia Lionahr-Vernie, Frens Pries, Ben Bus
Overijssel-Oost	John Leerentveld, Gerbrand Holland (PLV)
Overijssel-West	Veronique Hendriks
Utrecht	Marco Kraakman, Gerard de Niet
Veluwe-Noord	Adrie Hottinga
Veluwe-West	Ronald Floor
Veluwe-Zuid	Tineke Brascamp, Paula Swenker, Ab Tromp
Zeeland	Rob Vroom

Bureau De Lynx

Eva Oosterwegel, Tjitske Ypkema

Afwezig

Bestuur

Jan Bruurs (*penningmeester*)

Ledenraad

Rob Overpelt (Noord-Holland), Jaap Jager (Noord-Holland), Heidi Hoogvliet (Zuid-Holland), Arie van Dijk (Zuid-Holland), Willy Bos (Zuid-Holland), Emmo Koster (Friesland), Peter Veenstra (Groningen), Wouter Strik (Gelders Rivierengebied), Henk van Gerwen (Limburg), Stephan Gross (Limburg)

Ontvangst

De voorzitter heet iedereen van harte welkom.

Er wordt gestart met korte onderlinge gesprekken over de vraag: “Hoe zijn de afgelopen maanden voor jou geweest en hoe hebben ze jouw werk met de bijen beïnvloed?”

Conclusies c.q. reacties op deze vraagstelling zijn:

- Veel contact (ontmoeting) is weggefallen, zowel met collega imkers als met het publiek. Ondanks alternatieve communicatie, is het moeilijk het publiek/de mensen te benaderen, te blijven verbinden en te enthousiasmeren. Het zien en ervaren is een gemis
- Onderling contact per mail en app binnen de afdelingen is daarentegen wel toegenomen

Uitkomsten inventarisatie vanuit de Ledenraad

Er zijn vijf mails vanuit de Ledenraad ontvangen met vragen c.q. input voor deze bijeenkomst. Eén daarvan betrof input die beter paste bij de komende evaluatie van de Ledenraad. Een andere vraag had ook betrekking op het verenigingsbeleid en statuten, iets dat inmiddels al in de reguliere Ledenraadsvergaderingen loopt en de komende reguliere vergadering weer op de agenda staat. Indieners zijn hierover geïnformeerd. De andere drie vragen betroffen de onderwerpen praktijkonderwijs in coronatijd en plan van aanpak voor biodiversiteitsherstel.

Bijpraat

Voorzitter NBV, Bert Berghoef

De voorzitter meldt allereerst dat hij blij is te horen en te ervaren dat we elkaar digitaal weten te vinden en het draagvlak weten te onderhouden. Dat is juist in deze tijden van cruciaal belang. Corona heeft veel activiteiten doen stopzetten en annuleren. Desalniettemin hebben bestuur en bureau niet stilgezeten en zijn er veel (alternatieve) acties opgepakt. Een greep daaruit:

- In de beginfase hebben we het directe contact met onze leden opgezocht en gevraagd welke vragen, knelpunten en behoeften zij hadden en hierop geacteerd.
- Met het ledenonderzoek als uitgangspunt zijn we gestart met het herijken van onze communicatie en daarmee ook het (her)bepalen van de grondslag van de NBV
- Er is voor het eerst afstemming geweest met een aantal belangrijke spelers over de overlast van bijen in de Biesbosch. Gesprekken worden in de breedte gevoerd.
- Er spelen momenteel tamelijk veel overlastsituaties. In kwesties waar overheden een rol in spelen, bemiddelt het bestuur.
- We realiseren in welke tijd we ons bevinden; belangenbehartiging en samenwerking met is van cruciaal belang. Denk aan overheden, landbouw, etc.
- Als alternatief voor het moeten annuleren van World Bee Day en de Landelijke Open Imkerijdagen werd de NBV Biodiversiteitsprijs uitgezet. Er zijn al talloze, veelbelovende initiatieven, klein en groot
- Momenteel wordt er gewerkt aan een alternatief voor de studiedagen

Status Biesbosch

Er wordt gevraagd naar de status van de Biesbosch overleggen.

Als imkerbonden (samen met Imkers Nederland) zullen we proberen met de diverse betrokken partijen te komen tot een handvat c.q. leidraad waarin we de belangen van onze imkers kunnen behartigen. Daarnaast zal er ook aandacht zijn voor de overige bestuivers, bijengezondheid in het algemeen en de plaatselijke biodiversiteit. De voorzitter geeft aan dat er bij alle partijen 'water bij de wijn' gedaan moet worden, ook vanuit de NBV.

In Duitsland heeft één van de Ledenraadsleden gezien dat er een ongelooflijk aantal bijenkasten op de heide stond. Hij vraagt zich af of deze discussie daar niet speelt.

In Duitsland gelden niet alleen andere regels, overheid technisch is het in Duitsland ook anders geregeld. Het plaatsen van bijenvolken wordt geregeld door een plaatsingscoördinator binnen een vereniging die daar actief is. Deze coördinator besluit óf en hoeveel bijen je er mag plaatsen, vaak in samenhang c.q. samenspraak met de desbetreffende natuurorganisatie(s). Voor het plaatsen van bijenvolken moet je je wel aanmelden en hier zijn voorwaarden aan verbonden, waaronder een gezondheidsverklaring. Het te plaatsen volken daalt in Nederland, maar evengoed ook in Duitsland. Toch wordt er nog veel toestemming gegeven. Speelt het vraagstuk over de concurrentie van de honigbij met andere bestuivers in Duitsland? Dat is dus lastig te zeggen.

Praktijkonderwijs in coronatijd

Ledenraadslid en bijenteeltleraar Marco Kraakman

Marco Kraakman is één van Ledenraadsleden met input op het thema onderwijs. Hij heeft behoefte aan duidelijkheid over hoe we nu met praktijkonderwijs om moeten gaan. Met andere woorden: hoe kijkt de NBV tegen praktijkonderwijs aan in coronatijd? Zijn er mogelijkheden om met maatregelen de cursussen weer te gaan hervatten of heeft de NBV het standpunt dat het niet mogelijk is?

Ledenraadslid én bijenteeltleraar Rob Vroom heeft al ervaring met aangepaste praktijklessen en deelt graag zijn aanpak en bevindingen. Allereerst geeft hij aan dat hij het praktijkonderdeel erg belangrijk en onmisbaar vindt. Hij heeft afgelopen periode het praktijkgedeelte toch weten op te pakken bij de cursisten thuis, hetzij 1 op 1 of 1 op 2 in geval van partners. Het komende jaar gaat hij met ervaren imkers als mentoren werken die dan het hele seizoen 1 of 2 cursisten begeleiden. De bijenteeltleraar zal dan als een soort supervisor functioneren. Hij blijft voorstander om als leraar zoveel mogelijk zelf te doen, maar dat is in deze tijden niet haalbaar.

Er wordt gevraagd hoe je dat als mentor doet in de praktijk; vaak zit je samen in de kast te kijken... Rob geeft aan dat het inderdaad lastig is, maar dat hij als mentor een handeling voordoet, vervolgens een stap terug zet en de cursist vervolgens de handeling nadoet. Echt samen de kast in, kan nou eenmaal niet.

Om te voorkomen dat door meerdere mentoren verschillen ontstaan in de cursus zelf, legt Rob vooraf uitgebreid aan de mentoren uit wat hij van ze verwacht. Het praktijkhandboek is hier ook een uitstekend uitgangspunt c.q. leidraad. Ook gaat Rob af en toe langs, als de situatie dat toelaat.

Voorstel aangepast praktijkonderwijs

Ledenraadslid (PLV) en bijenteeltleraar Jan Kruit

Criteria c.q. werkwijze aangepast praktijkonderwijs

- Maximaal 2 personen per kast, liefst uit één huishouden
- Anders in overleg met cursisten (mogelijk met mondkapje)
- Als dit niet lukt, één cursist per kast
- Maximaal 6 cursisten per les/locatie (afhankelijk van locatie OF groep splitsen over twee dagdelen)
- Handen reinigen bij aankomst -> aanbieden vanuit organisatie
- Bij gezondheidsklachten geen deelname -> elke les vooraf vragen
- Document opstellen en laten ondertekenen -> uitsluiten dat organisatie verantwoordelijk is voor eventuele besmetting

Gevolgen aangepast praktijkonderwijs

- Kosten verhogend
- Meer praktijklocaties nodig
 - Ervaren imkers die ook volgens Praktijkhandboek moeten werken
 - Korte opleiding/instructie; 1 à 2 avonden
- Mogelijk afhaken van cursisten
 - Terugbetalen cursusgeld minus reeds geleverde diensten en materiaal
- Groepsgevoel zal minder zijn een ook het aantal op te leiden cursisten
- Whats App zal meer gebruikt moeten worden
- Lessen niet onnodig lang laten duren; betere voorbereiding van cursisten per les!
- Cursisten en praktijkdocenten zullen zich aan de dan geldende RIVM richtlijnen moeten houden

Het te ondertekenen document dient door de landelijke NBV te worden opgesteld en juridisch of via landelijke veiligheidscoördinator worden afgedicht, zodat het document de noodzakelijke waarde heeft en aansprakelijkheid voor besmetting wordt uitgesloten. Daarnaast hebben we ook het Redelijkheidsbeginsel; niet alles is met regels dicht te timmeren.

Uniformiteit van de cursussen dient geborgd te worden door het handboek praktijkonderwijs als bron c.q. basis te hanteren voor het inzetten van extra mentoren.

Er zijn meer middelen om een stuk van de praktijk bij de cursist te brengen, zodat er minder tijd nodig is voor het praktijkonderwijs, denk hierbij aan:

- Video's d.m.v. vingercamera's
 - Vooraf filmpjes van de basishandelingen aan cursisten sturen. Er zijn hiervan al bestaande filmpjes van Ben Som de Cerff, te vinden op www.bijenhouden.nl of www.bijenhouders.nl/blog
- Of NBV/Commissie Onderwijs ontwikkelt zelf dergelijk videomateriaal

Er wordt besproken dat een deel van de cursisten vaak geen imker wil worden; dat het doel van de cursus voor hen meer een behoefte aan informatie/kennis is. Wanneer je je cursisten hiermee kunt onderscheiden, kan je er ook voor kiezen deze groepen te splitsen. Het praktijkonderwijs is voor de cursisten die geen imker willen worden al veel eenvoudiger en kortstondiger in te richten en houd je tijd en ruimte over voor de andere cursisten.

Guido Reijnen, bestuurslid, vat de discussie samen. Hij benadrukt dat de basisregels van het RIVM leidend moeten zijn. Dit betekent wanneer je de 1,5 meter afstand niet kunt borgen, een mondkapje verplicht is. Docenten dragen altijd een mondkapje. Met deze uitgangspunten is er al een basis voor het protocol.

Hajo Witzel (Flevoland) geeft aan dat de nieuwe cursisten essentieel zijn voor zijn vereniging. Hij vraagt of er steun aangevraagd kan worden bij de minister voor de schade die we hier oplopen. De voorzitter zegt dat daar in die zin nog onvoldoende over is nagedacht. Of het houdbaar of haalbaar is, weet hij niet, maar we gaan dit onderzoeken.

Er zijn docenten die conform de corona maatregelen alsnog hun cursus hebben voortgezet en afgerond. Toch kunnen zij geen diploma aanvragen bij de NBV c.q. uitreiken aan hun cursisten. Dat wordt door diverse docenten betreurd. De NBV heeft hier bij het stop moeten zetten van de cursussen heel duidelijk over gecommuniceerd. Om misverstanden te voorkomen, houdt de NBV c.q. de Commissie Onderwijs zich aan dit standpunt. Op 3 oktober a.s. vindt de Lerarendag plaats en komt dit onderwerp aan bod.

Commissie Onderwijs aan het woord

Voorzitter Maayke Dutilh-Jansen

Maayke bedankt iedereen voor de getoonde betrokkenheid en de aangedragen oplossingen. Ze ziet voldoende mogelijkheden en zal de onderwerpen c.q. suggesties op de komende Lerarendag (3 oktober a.s.) agenderen.

Ze geeft aan dat de commissie net als iedereen is overvallen door corona en de bijkomende maatregelen. De commissie heeft op heel korte termijn keuzes moeten maken. Dit in overleg met de voorzitter van de NBV. Uiteindelijk is gekozen voor 0% risico en 100% veiligheid. Die lijn is ook doorgetrokken naar de diploma's; voorkom misverstanden en gedoe.

De commissie Onderwijs probeert aansluiting te vinden bij behoeften van afdelingen en leraren. Maayke geeft aan dat ze in deze Ledenraad veel gehoord heeft over de praktijkbegeleiders c.q. mentoren en de belangrijke rol die zij spelen. Ze begrijpt dat verschil in inhoud c.q. kwaliteit van de cursus een mogelijk gevolg is van het inzetten van praktijkbegeleiders/mentoren. Er ligt een rol voor de commissie Onderwijs om de uniformiteit te borgen middels een soort 'recept' dat beschreven staat in het nieuwe lesboek. Voor beginnend imkers biedt dit recept het broodnodige houvast. De commissie heeft het standpunt dat een bijtenteeltleraar zowel voor theorie als praktijk verantwoordelijk is. Integraal. Online opleiders kunnen we niet verbieden, maar als je een NBV-diploma wilt, is zowel theorie als praktijk volgens het basiscursuscurriculum nodig.

De commissie heeft in deze Coronatijd ook aandacht voor de mogelijkheden, risico's en voorwaarden van online onderwijs voor de verschillende cursussen die vanuit de NBV worden aangeboden. Het theoriegedeelte van de basiscursus kan bijvoorbeeld online aangeboden worden. Hierover wordt opgemerkt dat het echte contact met de cursisten niet door online tools kan worden vervangen. De commissie Onderwijs erkent dit, maar moet ook roeien met de riemen die men heeft.

Op de komende Lerarendag zal uitgebreid met elkaar gesproken worden over hoe het komend jaar de cursussen worden voortgezet en georganiseerd. Momenteel worden nieuwe cursussen, weliswaar onder voorbehoud, op de website vermeld. De commissie hoopt dat er weer nieuwe cursussen kunnen worden aangeboden; er is veel/voldoende animo. De commissie Onderwijs start ook een nieuwe lerarenopleiding om de capaciteit te vergroten. Wanneer er geen sprake is van voldoende regionale bezetting aan leraren, doet Maayke beroep op de Ledenraadsleden; moedig leden aan de lerarenopleiding te volgen als je ziet/weet dat ze dit mogelijk willen en goed zouden kunnen! De toelatingseisen voor deelname aan de lerarenopleiding zijn streng; de commissie wil hiermee de kwaliteit van de leraren en de cursussen borgen. Zo is uiteraard een basisdiploma imkeren vereist en dient men minimaal vijf jaar ervaring te hebben als imker.

Bert Berghoef meldt dat het aantal bijenvolken niet in verhouding staat tot het aantal cursisten, maar dat er nu al gebieden zijn waar geen bijenvolken meer bij kunnen. Hij concludeert dat er een bepaalde spanning staat die van belang is voor het (toekomst)beleid van de NBV.

Maayke meldt op verzoek dat er momenteel een Specialistencursus Bijengezondheid wordt georganiseerd. Voor bestuivingscursus zijn ze in overleg met de commissie Bestuiving. Leraren die een landelijke specialistencursussen volgen, inclusief een onderwijsmodule, kunnen deze cursussen lokaal verzorgen (de gegevens staan in het lerarenoverzicht).

Er is contact met Imkers Nederland over opleidingen. Indien haalbaar kunnen in de toekomst gezamenlijke opleidingen georganiseerd worden.

De lijst met leraren is niet meer actueel; de commissie Onderwijs is bezig deze te updaten.

De commissie Onderwijs heeft een grote klus op haar bod liggen. Maayke wil bij deze gelegenheid toch benadrukken dat het om vrijwilligerswerk gaat. De commissie doet haar uiterste best!

Pauzevraag

Hoe kun je in deze coronatijd toch met elkaar in verbinding blijven?

- Toch fysiek bij elkaar komen met de 1,5 meter richtlijn, indien mogelijk
- Blijf leden informeren via nieuwsbrieven, kwartaalberichten, e.d.
- Maak een Appgroep aan ter vervanging van de fysieke bijpraat bijeenkomsten
- Met elkaar, op regionaal niveau, een grotere flow van content creëren, zodat er meer waardevolle content is om te delen en er meer contactmomenten met hoge attentiewaarde zijn
- Bedenk/organiseer een nevenactiviteit op/voor/na je ALV voor een grotere opkomst

Aanpak biodiversiteitsherstel gemeenten

Ledenraadslid Paula Swenker, Veluwe-Zuid (afdeling Arnhem/Velp e.o.)

LEDENRAAD

Waarom dit project?

- Toenemende uitspraken gemeenten/natuurorganisaties dat honingbij de wilde bij verdringt. Terecht?
- Ondanks onderzoeken geen duidelijkheid; wel dat de biotoop voor insecten verslechterd is
- Doel: transparantie en feiten. Met name door in overleg onderzoek in onze gemeenten

Plan van aanpak

LEDENRAAD

- Beschikbare kennis in kaart brengen en analyseren, hiaten opvullen en nader onderzoek op locatie
- Projectteam van deskundigen en een begeleidingscommissie
- Samen met gemeenten

! Financiering en tijdsduur project zijn belangrijke aandachtspunten

Concrete acties

LEDENRAAD

- Start maken insectenhôtels en plaatsen bij alle bijenstallen en –standen
- Op grotere schaal inzaaien inheems meerjarig bloemrijk zaad
- Ecologisch maaibeleid

In de tussentijd: veldonderzoek met deskundigen en studenten HS over samenstelling biotoop in een deel van de gemeente en wat er evt. zou moeten veranderen

Er wordt opgemerkt dat insectenhotels fantastisch zijn, maar dat nog geen kwart van de wilde bijen hierin huist. De burger moet erop worden gewezen dat de rest ondergronds leeft en dat de stoep eruit moet voor dracht. Daarnaast huizen solitaire bijen ook vaak onder het deksel van de bijenkast. Het idee is om bijenhotels te plaatsen bij een imker én minstens een aantal kilometer verderop. Da kan je zien waar de meeste dichtheid is. Frens Pries meldt dat zijn ervaring is dat het lastig is om de gradiënt of wel bijendichtheid te meten. Daarnaast huist er slechts 10% wilde bijen in de bijenhotels, in tegenstelling tot de eerder genoemde 25%. Fruittelers zetten kistjes met zand neer; dat helpt vaak beter.

Adrie Hottinga heeft met/in de gemeente Heerde langs ieder Klompenpad een insectenhotel geplaatst. Subsidie hiervoor is overal te krijgen. Hij biedt aan de begroting en tekeningen met de Ledenraad te delen. Deze worden bij dit verslag aan de Ledenraad verstuurd.

Ben Bus vult aan dat gemeenten wel willen meepraten, maar dat het belangrijk(er) is dat de gemeenteraad een motie aanneemt. Deze motie heeft Ben voorhanden en heet "Red de Bij". Naar verwachting zal deze motie op de komende Ledenraadsvergadering worden geagendeerd (besluit ligt bij de agendacommissie). Mocht iemand eerder al met de motie aan de slag willen, mail dan naar ledenraad@bijenhouders.nl

Tot slot adviseert Ben druk te blijven uitoefenen en de gemeente ook een stuk onderricht uit te laten voeren richten haar onderaannemers. Stenen eruit hoeft overigens niet persé i.v.m. lood onder de grond. Begin met het principe: "Geen steen er meer in!".

Over (onderzoek naar) biodiversiteit & bijengezondheid

Ledenraadslid en bijenlector Frens Pries

Doel commissie Biodiversiteit: opzetten, bijsturen, ondersteunen van cursus NBV Regionale Ambassadeurs Biodiversiteit en hulp bij uitdragen standpunt van NBV (bestuur) en biodiversiteit.

Oorzaken bijensterfte

Oorzaken sterfte honingbijen	Oorzaken sterfte wilden bijen
Varroa	Tekort aan voedsel
Imkers	Pesticiden
Tekort voedsel, vooral herfst	
Pesticiden	

Uit onderzoek van C. Hallmann (2017) blijkt dat 75% van de insecten is verdwenen. Stok waar ze mee kunnen slaan, is de honingbij. Nederlands landbouwlandschap is meestal een woestijn voor insecten. De verhouding landbouw/natuur is in Nederland uit balans, waardoor bijen onvoldoende voedsel hebben en onvoldoende kunnen herstellen. **Het tekort aan voedsel is het echte probleem!** Voor honingbijen én wilde bijen. We moeten dus samenwerken.

De wens is een grote studie uitvoeren waar LTO in wil participeren. Landbouw is speerpunt 1, landbouworganisaties het volgende speerpunt.

Belangrijk dat de NBV heel sterk gaat sturen op inventarisatie van het aantal bijenvolken in Nederland, met name ook voor bijengezondheid. Als wij niet zelf dit gaan initiëren, moet dit straks in opdracht van de Europese Unie en wordt dit doorbelast. Dus door het nu zelf te regelen, voorkomen we extra gelden.

De gehele presentatie van Frens Pries zal z.s.m. worden nagestuurd aan de Ledenraad.

Afsluiting

Voorzitter NBV, Bert Berghoef

Bert Berghoef concludeert na deze bijeenkomst dat de NBV en haar afdelingen ondanks corona nog volop in beweging is. Er zijn best practices gedeeld en sommige groepen zijn al intensief bezig met het aanpassen van de cursus(sen). We zijn niet stil blijven staan! We hebben geleerd dat we moeten schuiven met hoe we het doen, moeten investeren en elkaar moeten ondersteunen.

Tot slot wordt er gevraagd wanneer de Ledenraad geëvalueerd gaat worden. In overleg met de agendacommissie zal de evaluatie van de Ledenraad worden geagendeerd voor de komende Ledenraadsvergadering op 31 oktober 2020.

Actielijst horend bij LR-vergadering 9 september 2020

Actie	Door
Centraal document t.b.v. uitsluiten aansprakelijkheid in geval van besmetting aangepaste praktijkcursus	Bestuur/Bureau
Protocol aangepaste praktijkcursus conform/incl. RIVM richtlijnen	Bestuur/Bureau/ Commissie Onderwijs
Ministerie van Landbouw contacteren voor mogelijkheid tegemoetkoming schade door uitblijven nieuwe cursisten	Bestuur
Mogelijkheden nieuw, digitaal praktijkonderwijs onderzoeken (filmpjes, videomateriaal, etc.)	Commissie Onderwijs
Evaluatie Ledenraad agenderen vergadering LR 31 oktober a.s.	Agendacommissie